

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vejledning til Erhvervsøkonomi C, valgfag

August 2023

Vejledning til Erhvervsøkonomi C, valgfag
August 2023

2023

ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Indhold

Indledning.....	4
1 Identitet og formål	5
1.1 Identitet.....	5
1.2 Formål.....	5
2 Faglige mål og fagligt indhold	7
2.1 Faglige mål	7
2.2 Kernestof	8
2.3 Supplerende stof.....	10
2.4 Omfang	10
3 Tilrettelæggelse	12
3.1 Didaktiske principper.....	12
3.2 Arbejdsformer	12
3.3 It.....	15
3.4 Samspil med andre fag.....	15
4 Evaluering.....	16
4.1 Løbende evaluering	16
4.2 Prøveformer	16
4.3 Bedømmelseskriterier.....	17
4.3.1 Oversigt over karakterskalaen	18
4.3.2 Eksempel på karakterbeskrivelser for mundtlig prøve.....	18

Indledning

Vejledningen præciserer, kommenterer, uddyber og giver anbefalinger vedrørende udvalgte dele af læreplanens tekst, men indfører ikke nye bindende krav.

Citater fra læreplanen er anført i citationstegn.

Følgende ændringer er foretaget i vejledningen august 2023:

- Diverse mindre præciseringer

1 Identitet og formål

1.1 Identitet

Den økonomiske videnskab kan opdeles i to hovedgrene, mikroøkonomi og makroøkonomi. Mikroøkonomien er den del af den økonomiske videnskab, der beskæftiger sig med økonomisk adfærd og økonomiske betingelser for forbrugerne, virksomhederne, investorerne og andre agenter. Makroøkonomien beskæftiger sig med fænomener for den samlede økonomi, f.eks. udviklinger i den samlede vækst i den nationale - og internationale produktion, inflation og arbejdsløshed.

De erhvervsøkonomiske forskningsområder knytter sig til den del af den mikroøkonomiske teoridannelse, der vedrører virksomhederne. Af de erhvervsøkonomiske forskningsområder har der historisk set udviklet sig en række forskningsgrene. I begyndelsen af det forrige århundrede fremstod der fire klare forskningsområder: Regnskab, afsætning, organisation og finansiering. Der var fokus på muligheder for at træffe rationelle beslutninger gennem fuld viden om virksomhedens alternativer og deres konsekvenser. Forskningsområdet blev gennem det sidste århundrede suppleret med en række centrale teorier inden for strategi, marketing og ledelse. I dag fremstår den erhvervsøkonomiske forskning som et konglomerat af teoridannelser med udgangspunkt i virksomheden og dens udfordringer.

Fagets identitet er beskrevet i læreplanen som følger: *”Erhvervsøkonomi er et samfundsvidenskabeligt fag, der omfatter viden om virksomheden og dens omverden, marketing, strategi, økonomi, organisation og ledelse. Faget giver viden om de betingelser og de muligheder, der er for at etablere og udvikle en virksomhed på et nationalt og internationalt marked.”*

1.2 Formål

Det fremgår af lov om de gymnasiale uddannelser § 1. *”Formålet med uddannelserne omfattes af denne lov er at forberede eleverne til videregående uddannelse, herunder at de tilegner sig almindelig, viden og kompetencer gennem uddannelsens kombination af faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene.”* (..)

Det fremgår endvidere af lovens § 4. (..) *”Uddannelsen skal udvikle elevernes evne til faglig fordybelse og deres forståelse af teoretisk viden som redskab for analyse af virkelighedsnære forhold. Der lægges i undervisningen vægt på innovation og problemløsning, herunder ved arbejde med virkelighedsnære cases og projekter.”* (..)

Formålet med undervisningen i erhvervsøkonomi knytter tydeligt an til de gymnasiale uddannelsers formål: *”Gennem undervisningen i erhvervsøkonomi udvikler eleverne evnen til at forholde sig reflekterende til virksomhedens etablering og udvikling, dens værdiskabelse samt dens grundlæggende konkurrencemæssige, organisatoriske og økonomiske handlemuligheder. Undervisningen skal fremme elevernes evne til at arbejde innovativt med løsninger på virksomhedens erhvervsøkonomiske udfordringer. Endvidere skal eleverne gennem undervisningen udvikle evnen til at anvende erhvervsøkonomisk teori i en virkelighedsnær kontekst.*

Undervisningen skal bidrage til udviklingen af elevernes digitale kompetencer og dannelse. Desuden skal undervisningen fremme elevernes nysgerrighed, engagement i fagets disciplin, og de uddannelses- samt karrieremæssige muligheder som faget indbyder til. Undervisningen skal endelig fremme elevernes evne til produktion af viden i overensstemmelse med god akademisk praksis.”

Fagets dannelseperspektiv understreges af arbejdet med en række modeller, teorier og cases, som giver eleverne mulighed for at forholde sig kritisk reflekterende over eget forhold til medmennesker, samfund og virksomhedens handlemuligheder på nationalt og internationalt niveau.

2 Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål

Fagets målformuleringer er kompetencetænkte, idet kompetence her er evnen til at gennemføre undersøgelser og diskussioner inden for de erhvervsøkonomiske discipliner gennem systematisk, men også kritisk, anvendelse af fagets teori.

"Eleverne skal kunne,

- *demonstrere viden om fagets identitet og metoder*
- *redegøre for en virksomheds forretningsmodel samt nationale og internationale rammevilkår*
- *anvende viden om en virksomheds konkurrenceforhold til at undersøge og diskutere virksomhedens marketing mix og strategiske muligheder*
- *anvende viden om en virksomheds økonomiske situation til at undersøge og diskutere virksomhedens bæredygtighed*
- *anvende viden om en virksomheds organisatoriske og ledelsesmæssige forhold til at undersøge og diskutere virksomhedens interne forhold*
- *undersøge og diskutere problemstillinger i forbindelse med etablering af en virksomhed*
- *indgå i en faglig dialog og kunne diskutere erhvervsøkonomiske problemstillinger*
- *diskutere erhvervsøkonomiske problemstillinger i fagligt samspil med andre fag*
- *strukturere og formidle empirisk og teoretisk materiale både mundtligt og skriftligt.*

"Demonstrere viden om fagets identitet og metoder"

Erhvervsøkonomisk teori og metoder har sit ophav i virksomhedernes behov for løsning af interne og eksterne problemstillinger. Eleverne skal kunne afgøre hvilke problemstillinger, der vedrører erhvervsøkonomiske forhold. Desuden skal eleverne kunne redegøre for de særlige kendetegn ved erhvervsøkonomisk metode.

"Redegøre for en virksomheds forretningsmodel samt nationale og internationale rammevilkår"

En virksomheds overlevelse og succes er afhængig af evnen til at effektivisere og udvikle sin forretningsmodel. Eleverne skal kunne redegøre for en virksomheds forretningsmodel, eksempelvis ud fra modellen Business Model Canvas. Desuden skal eleverne kunne redegøre for virksomhedens omverden, eksempelvis med anvendelse af Michael Porters "diamant", der kan anvendes til at undersøge, hvilke karakteristika i et land der påvirker virksomhedernes konkurrenceevne.

"Anvende viden om en virksomheds konkurrenceforhold til at undersøge og diskutere virksomhedens marketing mix og strategiske muligheder."

Marketing funktionen i en virksomhed er central for en effektiv relation til kunderne, og det værditilbud virksomheden leverer. Eleverne skal kunne afdække og forholde sig til problemstillinger omkring virksomhedens parameterfastsættelse. Det forudsætter viden om virksomhedens afsætningsparametre, konkurrencesituation og målgruppevalg. Desuden forudsætter det, at eleverne opnår viden om virksomhedens strategiske muligheder for vækst og udvikling.

"Anvende viden om en virksomheds økonomiske situation til at undersøge og diskutere virksomhedens bæredygtighed"

Bæredygtighed omfatter virksomhedens evne til at skabe profit der matcher ejernes forventninger og virksomhedens evne til et balanceret forhold til interessenterne i øvrigt. Eleverne skal kunne afdække og diskutere problemstillinger omkring virksomhedens økonomiske bæredygtighed. Det forudsætter

indsigt i årsrapporten, herunder virksomhedens vigtigste hoved- og nøgletal. Endvidere skal eleven kunne afdække og diskutere problemstillinger omkring virksomhedens CSR-strategi. Fx etiske, økonomiske og juridiske overvejelser omkring produktionens miljøbelastning og medarbejdertrivsel. Det er således en afvejning mellem et stakeholder og shareholder perspektiv.

“Anvende viden om en virksomheds organisatoriske og ledelsesmæssige forhold til at undersøge og diskutere virksomhedens interne forhold”

Medarbejderne er en nøgleressource i stort set alle virksomheder. Virksomhedens evne til at organisere og motivere medarbejderne kan derfor være afgørende for, at virksomheden evner at skabe resultater, der matcher konkurrenternes alternative værditilbud. Eleverne skal kunne afdække og forholde sig til problemstillinger omkring virksomhedens organisation og ledelse. Det forudsætter teoretisk viden om mekanistiske og organiske organisationsstrukturer samt ledelse. Endvidere forudsætter det, at eleverne opnår teoretisk viden om virksomhedens ledelse og organisation i samspil med omverdenen.

“Undersøge og diskutere problemstillinger i forbindelse med etablering af en virksomhed”

Den nyetablerede virksomhed står med særlige problemstillinger omkring nøgleaktiviteter, samarbejdspartnere og ressourcer på den ene side og på den anden side opbygningen af kundesegmenter og distributionskanaler. Eleverne skal kunne afdække og forholde sig til problemstillinger omkring startup-virksomheden. Det forudsætter, at eleverne kan anvende viden om forretningsmodeller, konkurrenceforhold, en virksomheds finansiering og økonomi samt organisation og ledelse i startup virksomhedens kontekst.

“Indgå i en faglig dialog og kunne diskutere erhvervsøkonomiske problemstillinger”

Eleverne skal i en samtale kunne kæde forklaringer sammen til faglige ræsonnementer. Det forudsætter, at eleverne kan udlede sammenhænge mellem bl.a. forretningsmodeller, strategi, konkurrence- og vækstforhold, en virksomheds økonomi og dens organisation. Det forudsætter desuden at eleverne kan anvende deres viden i en ny kontekst; en ny virksomhed og dens branche samt omverden i øvrigt.

“Diskutere erhvervsøkonomiske problemstillinger i fagligt samspil med andre fag”

Eleverne skal kunne forholde sig til de erhvervsøkonomiske problemstillinger, som optræder i forbindelse med samspil med andre fag. Det forudsætter indsigt i fagets identitet og metoder, herunder fagets mange modeller og deres muligheder og begrænsninger.

“Strukturere og formidle empirisk og teoretisk materiale både mundtligt og skriftligt”

Eleverne skal kunne strukturere empirisk og teoretisk materiale med henblik på formidling både skriftligt og mundtligt. Det forudsætter faglig indsigt, herunder evnen til at anvende fagets diskurs.

2.2 Kerne stof

“Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber.” Det obligatoriske kerne stof er anført i venstre kolonne med kursiv. I højre kolonne er der givet faglig inspiration til udfoldelsen af de enkelte kernestofområder.

Virksomheden og dens omverden	Faglig inspiration
<i>Forretningsmodeller</i>	- Forretningsmodel. - Forretningsplanen. - Iværksætter. - Etableringsbudget.
<i>Rammevilkår</i>	- Porters diamant. - STEEPLE-analysen. - PEST-analysen.

Strategi	Faglig inspiration
<i>Konkurrenceforhold</i>	- Porters Five Forces. - SWOT-analysen. - Porters tre konkurrence strategier og konkurrenceformer.
<i>Positionering</i>	- Positioneringskortet. - Unique Selling Points. - Blue Ocean Strategy.
<i>Valg af konkurrence- og vækststrategi</i>	- Ansoffs vækst matrice. - interne og eksterne vækstmuligheder. - Boston gruppens model.

Marketing	Faglig inspiration
<i>Branding</i>	- Brand loyalitet - Branding metoder, brand værdi og Unique Selling Points.
<i>Kundesegmentering og marketing mix</i>	- Segmenteringsmetoder (geografiske, adfærdsmæssige, psykologiske og socioøkonomiske). - De fire og syv P'er.

Økonomi	Faglig inspiration
<i>Årsrapporten</i>	- Resultatopgørelse og balance. - Årsrapportens formål. - Regnskabsklasser. - Formelle krav til årsrapporten. - Årsrapportens enkelte elementer.
<i>Regnskabsanalyse</i>	- Regnskabsanalysens formål og indhold. - Rentabilitet. - Indtjeningsevne og kapitaltilpasningsevne. - Soliditet og likviditet.

Organisation og ledelse	Faglig inspiration
<i>Organisationsstrukturer</i>	- Mekanistiske og organiske organisationsstrukturer. - Omgivelsernes påvirkning af organisationsstruktur. - Greiners model.

Organisation og ledelse	Faglig inspiration
Ledelse	- Ledelsesformer. - Ledelsesstile. - Motivationsteorier.

Det valgfrie kernestof skal dække ét af følgende:

Startup virksomheden

Eleven kan undersøge en eksisterende startup virksomhed eller arbejde med etablering af egen virksomhed. I undersøgelsen af den eksisterende startup virksomhed eller etablering af egen virksomhed skal eleven anvende fagets kernestof for på den måde at kunne forklare og diskutere alle relevante aspekter forbundet med virksomhedens etablering og vækstmuligheder.

Den bæredygtige virksomhed

Eleven skal undersøge en eksisterende virksomheds bæredygtighed. Eleven kan vælge at fokusere på fx virksomhedens økonomiske bæredygtighed, sociale og miljømæssige bæredygtighed eller strategiske bæredygtighed. I undersøgelsen skal eleven anvende fagets kernestof for på den måde at kunne forklare og diskutere virksomhedens bæredygtighed.

Den socialøkonomiske virksomhed

Eleven skal undersøge en eksisterende socialøkonomisk virksomhed. Eleven kan vælge at fokusere på fx virksomhedens forretningsmodel, virksomhedens CSR-strategi eller virksomhedens rentabilitet. I undersøgelsen skal eleven anvende fagets kernestof for på den måde at kunne forklare og diskutere den socialøkonomiske virksomheds muligheder og begrænsninger.

2.3 Supplerende stof

Det supplerende stof er beskrevet i læreplanen som følger: *"Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof er aktuelt erhvervsøkonomisk stof, der perspektiverer og uddyber de faglige mål omkring virksomhedens etablering eller udvikling."*

Det supplerende stof bør udvælges således, at det sammen med kernestoffet medvirker til opfyldelsen af de faglige mål. Det supplerende stof vil kunne perspektivere og uddybe kernestoffet og udvide elevernes horisont på området.

I erhvervsøkonomi vil det specielt være relevant at anvende nyhedsstof i forbindelse med begivenheder, der har sit udspring i konkrete virksomheder inden for fagets kernestof. Anvendelsen af nyhedsstof, som materiale for en dialog med eleverne, giver gode muligheder for, at eleverne opnår færdigheder i at strukturere og formidle fagligt stof samt i at formulere faglig argumentation. Endvidere viser erfaringerne, at anvendelsen af fagets stof på autentiske og virkelighedsnære problemstillinger virker motiverende og inspirerende for elevernes arbejde med faget.

2.4 Omfang

I læreplanen fremgår det: *"Det forventede omfang af fagligt stof er normalt svarende til 150-350 sider."*

Omfanget af fagligt stof anføres i beskrivelsen af den gennemførte undervisning (undervisningsbeskrivelsen), der færdigredigeres ved afslutningen af undervisningen. Omfanget angives normalt med en sådan detaljeringsgrad, så det af undervisningsbeskrivelsen fremgår, hvorledes det faglige stof har været vægtet i undervisningsforløbet. Dette kan fx ske ved at angive et skønsmæssigt sidetal eller en procentvis fordeling af stoffet.

3 Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

De didaktiske principper for faget er i læreplanen beskrevet som følger: *”I erhvervsøkonomi C arbejdes med aktuelle og virkelighedsnære problemstillinger, idet konkrete virksomheder analyseres ud fra en helhedsorienteret synsvinkel. Erhvervsøkonomisk teori inddrages for at skabe struktur og forståelse.*

Et induktivt og case-baseret undervisningsprincip har en central plads i tilrettelæggelsen af undervisningen. Gennem den induktive og case-baserede undervisning fremmes elevernes evne til at strukturere og formulere et fagligt ræsonnement.”

I erhvervsøkonomi analyseres aktuelle og virkelighedsnære afsætningsmæssige, organisatoriske, økonomiske og strategiske problemstillinger set fra virksomhedens synsvinkel. Virksomhedernes adfærd og beslutninger undersøges og diskuteres med anvendelse af fagets teori.

Undervisning ud fra et induktivt og case-baseret undervisningsprincip karakteriseres ved at være tilrettelagt med udgangspunkt i et virkelighedsnært og autentisk materiale, der beskriver nogle begivenheder, problemstillinger eller en situation, der knytter sig til en virksomhed.

3.2 Arbejdsformer

Det fremgår af læreplanen: *”Undervisningen skal tilrettelægges med afsæt i elevernes undren og nysgerrighed vedrørende erhvervsøkonomiske problemstillinger. Eleverne skal inddrages i planlægning af undervisningen, herunder valg af problemstillinger og arbejdsformer.*

Undervisningen omfatter korte deduktivt tilrettede forløb med formidling af fagets teori. Undervisningen omfatter endvidere induktivt tilrettede forløb med udgangspunkt i en case. Case-arbejdet skal give eleverne mulighed for, på et fagligt funderet grundlag, at undersøge problemstillinger og diskutere løsninger i forhold til en virksomheds erhvervsøkonomiske udfordringer.

Undervisningen omfatter desuden et projektforbånd med udgangspunkt i et af de tre valgfrie kernestofområder. Forløbet tilrettelægges med en høj grad af autenticitet, således at elevernes evne til fagligt at diskutere og vurdere virkelighedsnære problemstillinger udvikles.”

Elevforudsætninger og elevdeltagelse

Eleverne har ofte en uensartet faglig baggrund og forskellig viden og erfaringer i forhold til det, der sker i en virksomhed. Det induktive og case-baserede undervisningsprincip lægger op til at udnytte elevernes viden og forforståelse om erhvervsøkonomiske forhold og deres erfaringer gennem praktisk kendskab til arbejdsmarkedet.

Elevernes indflydelse på undervisningen skal integreres i hele forløbet, såvel hvad angår valg af supplerende stof, samspil med andre fag, tilrettelæggelse af de sammenhængende forløb, valg af arbejdsformer i øvrigt som ved valg af undervisningsmaterialer. Det er afgørende, at eleverne gennem undervisningsåret opnår forståelse for, hvordan de aktivt og effektivt tilegner sig ny viden. Eleverne skal således sideløbende med, at der arbejdes for at nå de faglige mål, udvikle deres personlige kvalifikationer gennem en øget bevidsthed om egen læreproces.

Korte deduktivt tilrettelagte forløb

Der vil være behov for at arbejde med korte deduktivt tilrettelagte forløb, hvor det er læreren, der strukturerer stoffet og skaber fagets grundlæggende sammenhænge. Det gælder bl.a. undervisningen omkring de mere teoritunge stofområder, økonomiske beregningsmetoder samt omkring anvendelse af it-værktøjer.

Induktivt tilrettelagte forløb

Det induktive og case-baserede undervisningsprincip understreger fagets anvendelsesorientering. Fagets teori er skabt til at kunne analysere en virksomheds udfordringer, og de muligheder virksomheden har for at "svare" på udfordringerne.

Case-materialet kan have form af fx en rammebeskrivelse for en virksomhed, en virksomheds hjemmeside, nyhedsartikler, regnskaber, årsrapporter, CSR-rapporter (bæredygtighedsrapporter) og notater eller andet virkelighedsnært og autentisk materiale. Desuden er det karakteristisk, at behovet for undervisning i stoffet - teorierne - ofte opstår, som en følge af arbejdet med case-materialet.

Projektforløb

Undervisningen omfatter et projektforløb med udgangspunkt i et af de tre valgfrie kernestofområder. De valgfrie kernestofområder omfatter tre virksomhedstyper.

Startup-virksomheden har det mål at skalere virksomheden, så den på sigt kan blive en bæredygtig virksomhed.

Den bæredygtige virksomhed sigter på at styrke konkurrenceevnen gennem effektivisering og innovation under hensyn til ejerkredsen og interessenterne i øvrigt.

Den socialøkonomiske virksomhed har det mål at drive en virksomhed på markedsvilkår, men med et socialt sigte; sætte handicappede i job, indsamle penge til godtgørende organisationer, fungere som aktivitetshus for udsatte unge og lignende.

Projektarbejdet på et hold kan tilrettelægges på mange forskellige måder. Her følger nogle eksempler.

Eksempel 1+2

Et hold vælger at afvikle projektforløbet omkring en iværksætterkonkurrence. Eleverne arbejder i grupper med opstart af egen virksomhed, herunder de særlige udfordringer der er for startup-virksomheden. Eleverne arbejder løbende med projektet under hensyn til de terminer, som er gældende for konkurrencen. Forløbets produkt vil være styret af konkurrencens bedømmelseskriterier.

Et hold vælger at afvikle projektforløbet start af egen virksomhed uden at deltage i iværksætterkonkurrencer. Det giver mulighed for, at projektforløbet kan tilrettelægges alene under hensyn til fagets mål. Det giver endvidere den mulighed, at projektforløbet kan sætte et særligt fokus uafhængigt af de rammer der er sat for konkurrencen. Forløbets produkt kunne fx være en forretningsplan.

Eksempel 3+4

Et hold vælger at afvikle et forløb med udgangspunkt i en bæredygtig case-virksomhed. Det kan være en lokal virksomhed, en større veldokumenteret virksomhed eller en virksomhed, som er valgt fordi virksomheden i særlig grad arbejder med CSR. Eleverne arbejder i grupper eksempelvis med at beskrive virksomhedens forretningsmodel, udpege 3-5 centrale problemer for virksomheden og skitsering af løsningsmodeller på de problemer virksomheden står over for. Forløbets produkt kan være en synopsis, eventuelt som grundlag for en fremlægning og diskussion på klassen.

Projektforløbet kunne også omfatte en beskrivelse af virksomhedens forretnings-model, en SWOT-analyse som baggrund for elevernes forslag til, hvordan virksomheden kan udvikle svage sider, imødegå trusler, udnytte mulighederne i omverdenen og vedligeholde virksomhedens styrker. Produktet kunne være PowerPoint præsentation eller en poster og et oplæg til diskussion på klassen.

Eksempel 5

Et hold vælger at afvikle et forløb med udgangspunkt i et samarbejde med en af de lokale socialøkonomiske virksomheder. Den socialøkonomiske virksomhed "adopterer" holdet. Gennem skoleåret arbejder holdet med den socialøkonomiske virksomheds udfordringer i takt med, at holdet arbejder med fagets kernestof. Gæstebesøg og virksomhedsbesøg er en del af adoptionsordningen. Det samme gælder elevernes præsentation af deres arbejde over for nøglepersoner i den socioøkonomiske virksomhed. Produktet kunne være en "logbog" for samarbejdet.

Gennem projektforløbet får eleverne mulighed for mere selvstændigt at arbejde med anvendelse af fagets teori. Et projektforløb tilrettelægges med en høj grad af autenticitet, således at elevernes evne til fagligt at diskutere og vurdere virkelighedsnære problemstillinger udvikles. Det er væsentligt, at der foreligger et produkt som resultat af projektforløbet, men formen for dette produkt er ikke afgørende. Ved at tilrettelægge undervisningen på et virkelighedsnært og autentisk grundlag og med et forløb, som bygger på stor elevindflydelse, styrkes elevernes evne til at reflektere over fagets teori i forhold til praksis.

Variation og progression

I erhvervsøkonomi vil variation i undervisningen omfatte forskellige arbejdsformer i det mundtlige og skriftlige arbejde. Den faglige progression i undervisningen følger af, at de faglige problemstillinger udvides, at der arbejdes med flere genstandsfelter, og at konteksten bliver mere kompleks og virkelighedsnær. Den læringsmæssige progression følger af, at undervisningen tilrettelægges med stigende grad af elevstyring, med cases og projektforløb som eksempler på undervisningsforløb med høj grad af elevstyring.

Arbejdsformerne skal give eleverne lyst til at udvikle og realisere egne ideer og til at indgå i samarbejde med andre. Alene variationen i de benyttede arbejdsformer kan virke motiverende på eleverne og derigennem stimulere deres aktive medvirken.

Skriftligt arbejde

Der er ingen obligatorisk fordybelsestid til det skriftlige arbejde. Skolen beslutter, om faget skal tildeles fordybelsestid til skriftlighed ud over timerne. Erhvervsøkonomi er kendetegnet ved sit fagsprog, spørgeformer og metode. En skriftlig dimension kan være med til at fremme undervisningens varierende og progressive karakter. Det skriftlige arbejde kan desuden styrke den mundtlige dimension i faget.

Inden for afgrænsede problemstillinger udvikles elevernes evne til selvstændigt arbejde med erhvervsøkonomisk metode og teori i forbindelse med problemformulering, dataindsamling, beskrivelse, analyse, vurdering og konklusion.

Mundtligt arbejde

Det mundtlige arbejde i faget knytter sig til både den mere eller mindre lærerstyrede dialog med eleverne og til elevernes selvstændige produktion, fx i forbindelse med fremlæggelser i undervisningen. Progressionen i det mundtlige arbejde knytter sig specielt til graden af lærer-/elevstyring, men også til sværhedsgraden og kompleksiteten af det faglige stof og den kontekst, der arbejdes med.

I det mundtlige arbejde i erhvervsøkonomi styrkes i særlig grad elevernes evne til at forklare, diskutere og vurdere de faglige problemstillinger.

3.3 It

Det fremgår af læreplanen, at *”Undervisningen tilrettelægges under hensyn til, at it indgår som et fagligt og pædagogisk værktøj. I forbindelse med casearbejde og projektarbejde tilrettelægges undervisningen under hensyn til, at eleverne skal have adgang til elektroniske kommunikationsplatforme og internettet.”*

Undervisningen tilrettelægges under hensyn til at it skal indgå som værktøj, der hvor dette er relevant i forhold til den aktuelle undervisningssituation. Det drejer sig om skrive, regne- og præsentationsværktøjer, eventuelt planlægnings- eller projektværktøjer, eventuelt konferencesystemer og internettet.

3.4 Samspil med andre fag

Det fremgår af læreplanen: *”Hvor det er muligt, indgår erhvervsøkonomi i samspil med andre fag om emner, der har relation til erhvervsforhold og virksomheders adfærd.”*

Ved samspil med andre fag flyttes fokus til en fælles problemstilling eller et fælles genstandsfelt, som man ønsker at fordybe sig i. Fagenes teori indgår i den grad teorierne egner sig til at formulere løsninger på problemstillingerne eller i den grad fagenes teori egner sig til at forklare de fænomener, eleverne skal beskrive.

4 Evaluering

4.1 Løbende evaluering

Det fremgår af læreplanen, at *"Gennem fremadrettet, individuel vejledning gives tilbagemelding på faglige aktiviteter så eleven undervejs i det samlede forløb bibringes en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Grundlaget for evalueringen skal være de faglige mål. Der skal desuden gennemføres aktiviteter, som får eleven til selv at reflektere over faglig udvikling.*

Specielt i forbindelse med projektføløbet inddrages aktiviteter, som stimulerer den individuelle og fælles refleksion over udbyttet af undervisningen. I tilbagemeldinger på skriftlige og mundtlige aktiviteter skal der ske en fokuseret vejledning med præcise anvisninger på forbedringer vedrørende anvendelse af fagets teori og faglige ræsonnementer."

Den løbende evaluering skal dels forholde sig til elevens kompetenceudvikling i forhold til de faglige mål og dels forbedre undervisningen. Endvidere skal den løbende evaluering forholde sig generelt til elevens læringssituation, arbejdsindsats, arbejdsbyrde, undervisningens tilrettelæggelse, elevernes indflydelse, holdets arbejdsmåder og lærerens indsats.

Tilbagemeldinger skal ske med en fokuseret vejledning og præcise anvisninger på hvordan eleverne, den enkelte elev, kan forbedre anvendelsen af fagets teori og faglige ræsonnementer.

4.2 Prøveformer

Det fremgår af læreplanen, at *"Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af en opgave med et antal bilag. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid. Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i den trukne opgave. De sidste 5 til 7 minutter af eksaminationstiden skal eksaminanden perspektivere opgaven til eget projektføløb, jf. pkt. 3.2, i dialog med eksaminator.*

En opgave må højst anvendes ved tre eksaminationer på samme hold. Et opgavesæt skal i al væsentlighed dække de faglige mål og kernestoffet."

Regler vedrørende eksaminandernes brug af internettet for at tilgå tilladte hjælpemidler ved prøverne fremgår af § 6 i "Bekendtgørelse om visse regler om prøver og eksamen i de gymnasiale uddannelser". I [vejledningen](#) til denne bekendtgørelse er der givet eksempler på, hvilke hjælpemidler der må, og hvilke der ikke må tilgås via internettet.

En god prøveafvikling forudsætter generelt at eksaminationsgrundlaget er i orden. Eksamensopgaverne skal indeholde et ukendt bilagsmateriale med et antal spørgsmål i tilknytning hertil. Det anbefales, at eksamensopgaverne indeholder mindre artikler, grafer, oversigter og lignende.

Spørgsmålene til opgaverne skal lægge op til, at eksaminanden får lejlighed til at demonstrere evnen til at anvende sin faglige viden og kan prøves i og opfylde de faglige mål. Spørgeformerne skal være kendte fra undervisningen. Ligeledes er det væsentligt, at spørgsmålene er opbygget med stigende taksonomi.

Det anbefales, at eksamensopgaverne forsynes med en overskrift, der angiver kernestofområde(rne). Ligeledes er det væsentligt, at det udleverede bilagsmateriale er aktuelt, og at det er tilpasset længden af forberedelsestiden, således at eksaminanden har god tid til at sætte sig ind i bilagsmaterialet og til at

disponere svarene på de stillede spørgsmål. Der kan være mange informationer i tabeller, grafer, oversigter og lign. I øvrigt er det væsentligt, at teksters læsbarhed er af en sådan kvalitet, at eksaminanden i forberedelsestiden ikke hæmmes af ulæselige artikler, tabeller eller grafer og uvedkommende tekst. Eksaminationen er en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i den trukne opgave. Det er god praksis, at eleverne og læreren i god tid før prøven har aftalt, hvordan den mundtlige prøve disponeres. Det vil typisk være aftalt, at eleven indleder med at besvare de stillede spørgsmål, eventuelt suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator, og at eksaminationen herefter går over i en egentlig samtale med eleven.

De sidste 5-7 minutter af eksaminationstiden skal eksaminanden perspektivere opgaven til eget projektforløb i dialog med eksaminator.

Der henvises i øvrigt til FAQ: Supplerende vejledningsmateriale til prøveformen i faget, som findes på emu.dk samt Notat om den mundtlige prøveform som kan findes [her](#).

4.3 Bedømmelseskriterier

Det fremgår af læreplanen, at *"Ved bedømmelsen vurderes det, i hvor høj grad eksaminanden er i stand til at opfylde fagets mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Der afgives én samlet karakter ud fra en helhedsvurdering af eksaminandens mundtlige præstation."*

Karakteren fastsættes af censor og lærer i forening i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse. Karakteren meddeles efterfølgende eleven, gerne med en kort begrundelse.

4.3.1 Oversigt over karakterskalaen

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.
7	God	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.
02	Tilstrækkelig	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

4.3.2 Eksempel på karakterbeskrivelser for mundtlig prøve

Karakter	Vejledende beskrivelse
12	Samtalen er udtømmende i forhold til fagets mål. Eleven strukturerer, formidler fagligt stof, formulerer faglig argumentation og demonstrerer faglige færdigheder med få uvæsentlige mangler. Eleven kan med ingen eller få uvæsentlige mangler diskutere og vurdere erhvervsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.
7	Samtalen opfylder fagets mål med en del mangler. Eleven strukturerer, formidler fagligt stof, formulerer faglig argumentation og demonstrerer faglige færdigheder med en del mangler. Eleven kan, med en del mangler og i nogen grad diskutere samt vurdere erhvervsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.
02	Samtalen er den minimalt acceptable i forhold til fagets mål. Eleven strukturerer, formidler fagligt stof, formulerer faglig argumentation og demonstrerer faglige færdigheder på et acceptabelt minimum. Eleven kan på et acceptabelt minimum i ringe grad diskutere og vurdere erhvervsøkonomiske problemstillinger med anvendelse af fagets teori i en virkelighedsnær og international kontekst.

STYRELSEN FOR

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

STYRELSEN FOR